

Sygn. akt XV C 1128/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku w XV Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Solecki

Protokolant: sekr. sąd. Izabela Węsjora

po rozpoznaniu w dniu 27 lipca 2015 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. G., A. B.

przeciwko R. W. (1)

o zapłatę

I. Oddała powództwo,

II. zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 7217 zł. (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych).

UZASADNIENIE

Powodowie M. G. i A. B. wnieśli pozew przeciwko R. W. (1) domagając się zasądzenia od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty 125.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 29.04.2012 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazali, iż postanowieniem z dnia 12.04.2012 r. w sprawie I Ns 3/12 Sąd Rejonowy w Wejherowie stwierdził, iż spadek po M. W. na podstawie testamentu notarialnego nabył R. W. (2). Zmarła miała dwoje dzieci: R. W. (2) (ojciec pozwanego) oraz D. G., które na podstawie ustawy dziedziczyłyby po połowie. Spadkodawczyni do całości spadku powołała syna R. W. (2) i wydziedziczyła swoją córkę D. G.. Zstępni wydziedziczonego są jednak uprawnieni do zachowku. Powodowie są zstępnymi wydziedziczonej D. G., którym należy się po połowie udziału, który by przypadł, gdyby D. G. dziedziczyła z mocy ustawy. Pomiędzy powodami a spadkobiercą testamentowym R. W. (2) toczyło się postępowanie o zapłatę zachowku, które zakończyło się zawarciem ugody w dniu 11.10.2013 r. Ugoda wyczerpuje roszczenia powodów z tytułu zachowku od R. W. (2). Ugoda nie obejmowała pozwanego, ani nieruchomości w O. przy ul. (...). M. W. w dniu 3.06.2008 r. darowała pozwanemu nieruchomość położoną w O. przy ul. (...). Jako podstawę prawną swojego roszczenia powodowie wskazali art. 1000 k.c. Nieruchomość darowana pozwanemu nie została zaliczona do schedy spadkowej. Adresatem darowizny był pozwany, a nie spadkobierca testamentowy, nie było podstaw, aby żądać od niego zachowku w tym zakresie. Pozwany nie jest uprawniony do zachowku, zatem jest zobowiązany do zapłaty zachowku w związku z dokonaną na jego rzecz darowizną w pełnej wysokości, jako nieuprawniony do zachowku nie odpowiada tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

W odpowiedzi na pozew (k.50-54) pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, iż powodowie wystąpili przeciwko R. W. (2) z powództwem o zachówek. W pozwie oznaczyli szereg składników majątkowych, z których domagali się obliczenia należnego im zachowku. W toku postępowania zawarto ugodę sądową, z której R. W. (2) wywiązał się w całości w terminie. Pomimo zaspokojenia roszczeń powodów o zachówek powodowie wystąpili o uzupełnienie zachowku wywodząc je z tytułu nabycia przez pozwanego nieruchomości w O.. W ocenie pozwanego powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ:

- roszczenie powodów o zachówek w ogóle nie powstało, ponieważ roszczenia powodów o zachówek zostały w całości zaspokojone przez spadkobiercę,
- substrat zachowku został już raz określony przez powodów i wszelkie roszczenia z tytułu zachowku mogły być realizowane w postępowaniu o zachówek, prawomocnie zakończonym, skoro to nie nastąpiło, wygasły,
- matka powodów otrzymała prawa majątkowe, które wraz z uzyskanym już zachowkiem w całości wyczerpują jej roszczenia z tytułu zachowku,
- pozwany jako obdarowany nie odpowiada wobec powodów, ponieważ nie jest on wskutek dokonanej darowizny wzbogacony.

Aby powództwo mogło zostać uwzględnione powodowie powinni posiadać niezaspokojone roszczenie o zachówek. W tutniejszym Sądzie toczyła się już sprawa o zachówek. Powodowie zawarli ugodę oświadczając, iż wzajemnie wyczerpuje ostatecznie i całkowicie roszczenia objęte niniejszym postępowaniem, czyli roszczenia o zachówek. Roszczenia z tytułu substratu zachowku i poszczególnych jego składników należało kierować do spadkobiercy, a dopiero, gdyby uzyskanie od niego należnych kwot było niemożliwe przeciwko osobie obdarowanej. Jeśli powodowie posiadali jakieś roszczenia z tytułu darowizn powinni je kierować przeciwko spadkobiercy. Wobec faktu, że rozliczenia z tytułu zachowku ze spadkobiercą zostały dokonane w ugodzie sądowej, zaspokojenie roszczeń przez spadkobiercę było w całości możliwe, powodom nie przysługuje roszczenie o uzupełnienie zachowku, a pozwany nie ma legitymacji biernej. Pozwany wskazał także, iż matka powodów otrzymała za życia spadkodawczyni nieruchomość przy ulicy (...) w G., działkę w M. i znaczne kwoty gotówki. Pozwany podniósł także, iż dokonał niezbędnej inwestycji w przedmiot darowizny, która wynosiła około 500.000 zł, a zatem nie jest on w ogóle wskutek darowizny wzbogacony.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. W. miała dwoje dzieci: syna R. W. (2) i córkę D. G.. Powodowie M. G. i A. B. są dziećmi D. G., a pozwany R. W. (1) synem R. W. (2).

dowód: odpisy skrócone aktów urodzenia i małżeństwa k.31-32, 6-7 akt I Ns 233/12 Sądu Rejonowego w Wejherowie, zeznania świadka R. W. (2) k. 177 -179,

W dniu 3.06.2008 r. M. W. darowała swojemu wnukowi R. W. (1) nieruchomość położoną w O., dla której Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) składającą się z działek nr (...) o łącznej powierzchni 0,0834 ha przy ulicy (...) w O.. Spadkodawczyni dokonywała także innych przysporzeń na rzecz swoich spadkobierców ustawowych.

dowód: umowa darowizny z dnia 3.06.2008 r. k. 78-80 zeznania świadka R. W. (2) k. 177 -179, oświadczenie k. 175, zeznania E. W. k. 179

M. G. i A. B. mieli wiedzę odnośnie dokonanej przez M. W. darowizny nieruchomości położonej w O. na rzecz R. W. (1).

dowód: zeznania powoda na rozprawie w dniu 1.09.2014 r. czas 00:04:20 – 00:28:42, zeznania powódki k.256-258, zeznania świadka R. W. (2) k. 177 -179, zeznania pozwanego k. 284 -286

Testamentem z dnia 26.10.2010 r. M. W. powołała do całości spadku swojego syna R. W. (2) i wydziedziczyła swoją córkę D. G. z powodu uporczywego nie dopełniania obowiązków rodzinnych.

dowód: testament z dnia 26.10.2010 r. k 25

M. W. zmarła w dniu 27.01.2012 r. Spadek po niej na podstawie testamentu notarialnego z dnia 26.01.2012 r. nabył syn R. W. (2) w całości wprost.

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 12.04.2012 r. k. 26, k.18 akt I Ns 233/12 Sądu Rejonowego w Wejherowie

Przed Sądem Okręgowym w Gdańsku toczyła się sprawa o sygnaturze XV C 1479/12 z powództwa A. B. i M. G. przeciwko R. W. (2) o zachówek po M. W.. Powodowie domagali się zasądzenia na swoją rzecz kwot po 235.818,75 zł. W dniu 11.10.2013 r. strony zawarły ugodę, w której pozwany R. W. (2) zobowiązał się zapłacić na rzecz powódki A. B. kwotę 185.000 zł płatnych w terminie 14 dni od daty podpisania ugody na wskazany rachunek bankowy oraz na rzecz powoda M. G. kwotę 185.000 zł płatnych w terminie 14 dni od daty podpisania ugody na wskazany rachunek bankowy,

Strony uregulowały także kwestię toczącego się postępowania z wniosku R. W. (2) o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wywłaszczenia nieruchomości przy ul. (...) w W., w której to sprawie R. W. (2) domaga się odszkodowania w wysokości 1/12 wartości tej nieruchomości. R. W. (2) zobowiązał się do zapłaty kwoty pieniężnej odpowiadającej 1/8 odszkodowania na rzecz M. G. i A. B. z tytułu wywłaszczenia nieruchomości przy ul. (...) w W. w terminie 14 dni od daty otrzymania tego świadczenia. Pozwany zobowiązał się powiadomić powodów o prawomocnym orzeczeniu w sprawie związanej z odszkodowaniem dotyczącym nieruchomości przy ul. (...) w W..

R. W. (1) zobowiązał się także zapłacić na rzecz M. G. i A. B. solidarnie kwotę 11.791 zł tytułem połowy kosztów sądowych.

Strony oświadczyły, iż koszty zastępstwa procesowego znoszą się wzajemnie.

Strony zgodnie oświadczyły, iż zawarta ugoda wzajemnie wyczerpuje ostatecznie i całkowicie roszczenia objęte niniejszym postępowaniem.

dowód: ugoda z dnia 11.10.2013 r. k. 81-82 k. 381-382 akt XV C 1479/12 Sądu Okręgowego w Gdańsku, zeznania świadka R. W. (2) k. 177 -179 zeznania E. W. k. 179, zeznania świadka A. W. k. 180

,

R. W. (2) zapłacił w całości w terminie M. G. i A. B. należności tytułem zachowku po M. W., do których uiszczenia zobowiązał się na podstawie ugody z dnia 11.10.2013 r. Sprawa dotycząca odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości przy ul. (...) w W. nie została jeszcze zakończona, a co za tym idzie nie nastąpiło rozliczenie spadkobiercy z powodami.

okoliczność bezsporna, a nadto potwierdzenia przelewu k. 68-75, zeznania świadka R. W. (2) k. 177 -179 zeznania pozwanego k. 284 -286

Wezwaniem do zapłaty z dnia 15.11.2013 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 125.000 zł tytułem uzupełnienia zachowku.

W odpowiedzi na wezwane do zapłaty pozwany w piśmie z dnia 26.11.2013 r. wskazał, iż wszelkie roszczenia zostały zaspokojone w sprawie o zachówek.

dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 15.11.2013 r. k. 35, pismo pozwanego z dnia 26.11.2013 r. k. 36, zeznania pozwanego k. 284 -286

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów, zeznań stron oraz mając na względzie okoliczności bezsporne.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków R. W. (2), E. W., A. W., które są ze sobą zgodne i z których wyłania się spójny obraz wydarzeń.

Zeznania świadka A. C. dotyczyły jedynie kwestii zakupu nieruchomości od państwa W., nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Oceniając zeznania D. G. Sąd miał na względzie, iż jest ona matką powodów. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka, iż nie otrzymała od spadkodawczyni żadnych darowizn jako sprzecznych ze sporządzonymi przez nią pismami (k.175) i zeznaniami świadka R. W. (2), E. W.. Z zeznań świadka D. G. wynika, że część nieruchomości położonej przy ul. (...) rodzice zakupili „na świadka” natomiast w złożonym przez siebie oświadczeniu (k. 175) świadek potwierdziła, że za tą część nieruchomości otrzymała od matki pieniądze.

Zeznania pozwanego jako zgodne z zeznaniami R. W. (2), E. W., A. W. są wiarygodne. W swoich zeznaniach powodowie przedstawiali swoje stanowisko procesowe. Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów, iż ich matka nie otrzymała żadnych darowizn od spadkodawczyni jako sprzecznym z dowodami z dokumentów.

Sąd uznał za wiarygodne zgromadzone w sprawie dokumenty nie znajdując podstaw do kwestionowania ich wiarygodności, a których autentyczność nie była także kwestionowana przez strony.

Sąd oddalił wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych, gdyż dopuszczenie tych dowodów byłoby zbędne i przyczyniłoby się jedynie do przedłużenia postępowania i zwiększenia jego kosztów. Należy bowiem wskazać, iż powództwo podlegało oddaleniu co do zasady ze względu na to, iż powodom nie przysługiwało roszczenie przeciwko pozwanemu. W tej sytuacji wycena nieruchomości otrzymanej w darowiźnie przez pozwanego byłaby niecelowa.

W ocenie Sądu powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Istota niniejszej sprawy sprowadzała się do ustalenia czy powodom, którzy uzyskali zachówek na podstawie ugody zawartej ze spadkobiercą R. W. (2) przysługuje roszczenie o uzupełnienie zachowku na podstawie art. 1000 k.c. kierowane przeciwko obdarowanemu R. W. (1) nie będącemu spadkobiercą M. W..

Zgodnie z art. 1000 § 1 k.c. jeżeli uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny.

Jeżeli obdarowany sam jest uprawniony do zachowku, ponosi on odpowiedzialność względem innych uprawnionych do zachowku tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek (art.1000§ 2 k.c.)

Zgodnie z art.1000 § 3 k.c. obdarowany może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełnienia zachowku przez wydanie przedmiotu darowizny.

Podstawowe roszczenie uprawnionego do zachowku zwraca się przeciwko spadkodawcy. Jednakże nie jest to jedyna droga poszukiwania należności zachowkowej. By chronić uprawnionego przed pozbawieniem go korzyści ze spadku przez darowizny za życia spadkodawcy, ustawodawca przewidział doliczanie określonych darowizn do wartości czystego spadku przy obliczaniu substratu zachowku. Dalej ustanowiono dodatkowe roszczenie, za pomocą którego uprawniony do zachowku może żądać od osoby obdarowanej, gdy darowiznę doliczono do spadku „sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku” (art.1000§1 k.c.). Istotnym jest, że roszczenie to ma charakter dodatkowy, subsydiarny, ponieważ według powołanego przepisu przysługuje ono tylko wówczas, gdy uprawniony nie może uzyskać należnego mu zachowku od spadkobiercy. Według wyraźnego brzmienia przepisu roszczenie to jest nie tylko

subsydiarne, ale i ograniczone w zakresie, skoro zmierza jedynie do „uzupełnienia zachowku” (por. System Prawa Cywilnego pod red. W. Czachórskiego. Tom IV. Prawo spadkowe 1986).

W doktrynie podkreśla się zatem, iż roszczenie o uzupełnienie zachowku jest roszczeniem subsydiarnym. Wchodzi ono dopiero wtedy w rachubę, gdy uprawniony nie może uzyskać należnego zachowku od spadkobiercy. Ustawa statuuje zatem pierwszeństwo odpowiedzialności spadkobierców przed obdarowanymi. Przesłanka niemożności otrzymania zachowku od spadkobiercy może się zrealizować w następujących sytuacjach:

1. spadkobierca zobowiązany do zapłaty zachowku jest sam uprawniony do zachowku, zaś kwota, którą odpowiada, czyli nadwyżka ponad własny zachówek nie wystarcza do zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej,
2. ogólna kondycja majątkowa spadkobiercy zobowiązanego do zachowku jest zła, skutkiem czego egzekucja kierowana przez uprawnionego do majątku tego spadkobiercy okazuje się bezskuteczna,
3. wartość stanu czynnego spadku spadkobiercy przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza nie wystarcza na zaspokojenie zachowku (por. System Prawa Prywatnego. Prawo spadkowe. Tom 10 pod red. Zbigniewa Radwańskiego, Warszawa 2009 r.).

Oczywistym przy tym jest, że ciężar dowodu co do wystąpienia sytuacji uzasadniającej odpowiedzialność obdarowanego ciąży na uprawnionym z tytułu zachowku (art. 6 k.c.).

Także w orzecznictwie wskazuje się, iż dochodzenie przez osobę uprawnioną do zachowku przysługującego jej roszczenia w pierwszej kolejności następuje przeciwko spadkobiercom zmarłego, w drugiej kolejności w stosunku do osób, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne (art. 999¹ k.c.), w trzeciej natomiast do osoby obdarowanej. Osoba uprawniona musi wykazać, że nie może uzyskać zaspokojenia swego roszczenia od osoby zobowiązanej z mocy art. 991 k.c., następnie od osoby zobowiązanej na podstawie art. 999¹ k.c., by móc zażądać całej lub części kwoty od obdarowanego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2014 r. w sprawie I ACa 1078/13, LEX nr 1439193).

Powództwo w niniejszej sprawie podlegało oddaleniu, ponieważ powodowie nie wykazali pierwszej przesłanki z art. 1000§1 k.c., a mianowicie, iż uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy. Powodowie winni wykazać niemożność uzyskania zachowku od spadkobiercy udowadniając, iż nadwyżka ponad zachówek spadkobiercy nie wystarcza na zaspokojenie roszczeń o zachówek, egzekucja przeciwko spadkobiercy ze względu na jego stan majątkowy jest bezskuteczna lub wartość stanu czynnego spadku nie wystarcza na zaspokojenie zachowku. Powodowie nie udowodnili jednak niemożności otrzymania zachowku od spadkobiercy, a zwłaszcza wyżej wskazanych okoliczności. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynikają natomiast zupełnie odmienne fakty. Należy bowiem wskazać, iż w sprawie XV C 1479/12 Sądu Okręgowego w Gdańsku powodowie M. G. i A. B. występowali przeciwko spadkobiercy testamentowemu po M. W. o zachówek. W sprawie została zawarta ugoda, w której spadkobierca testamentowy – R. W. (2) zobowiązał się do zapłaty na rzecz każdego z powodów po 185.000 zł, połowę kosztów sądowych. W toku postępowania powodowie mieli wiedzę - co wynika m. in. z wezwań do zapłaty, że w dniu 3.06.2008 r. M. W. darowała swojemu wnukowi R. W. (1) nieruchomości położoną w O., dla której Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) składającą się z działek nr (...) o łącznej powierzchni 0,0834 ha przy ulicy (...) w O. Strony tamtego procesu ustaliły także zobowiązania związane z dochodzeniem odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem wywłaszczenia nieruchomości położonej w W. przy ul. (...). Strony zgodnie oświadczyły, iż ugoda wyczerpuje ostatecznie i całkowicie roszczenia objęte niniejszym postępowaniem. Zatem w ugodzie uregulowano kompleksowo roszczenia stron o zachówek. Należy przy tym pamiętać, że w celu obliczenia zachowku konieczne są następujące operacje:

- 1) określenie udziału spadkowego stanowiącego, zgodnie z art. 922 kc podstawę obliczenia zachowku;
- 2) obliczenie wartości spadku;

3) ustalenie wartości darowizn doliczanych do spadku;

4) obliczenie samego zachowku przy zastosowaniu iloczynu, którego czynnikami są :

a) wyrażony ułamkiem udział spadkowy uprawnionego, wynikający z reguł dziedziczenia spadkowego,

- współczynnik " lub $\frac{2}{3}$ wynikający z art. 991§1 kc

b) oraz czysta wartość spadku, powiększona o doliczalne darowizny

tj. $Z = \frac{2}{3} \times a \times (b+c)$

Przy obliczaniu wysokości zachowku rola sądu jest zatem ustalenie czystej wartości spadku. Wartość ta to różnica między wysokością aktywów wchodzących w skład spadku a wysokością długów spadkowych. Punktem odniesienia przy ustalaniu stanu czynnego spadku dla potrzeb obliczenia wysokości należnego zachowku może być jedynie chwila otwarcia spadku będąca chwilą śmierci spadkodawcy (art. 922 § 1, art. 924 i 925 k.c.). Ustalenie składu spadku, mianowicie różnicy między wartością stanu czynnego spadku (aktywów) i wartością stanu biernego spadku (pasywów), następuje więc, co do zasady, według reguł określonych w art. 922 k.c., nie uwzględnia się jedynie zapisów i poleceń oraz oczywiście długów z tytułu zachowku (wyr. SN z dnia 14 marca 2008 r., IV CSK 509/07, Lex nr 445279). Uwzględnia się natomiast zapisy windykacyjne (art. 993 k.c.). Z powyższym pozostaje w sprzeczności złożone przez powodów (k. 171): „ Zestawienie składników majątku ”

Natomiast zawarcie ugody jest wynikiem kompromisu, bowiem w ugodzie strony czynią sobie wzajemne ustępstwa, w przypadku zachowku odnośnie wartości majątku spadkowego, a co za tym idzie należnych powodom kwot z tego tytułu. Celem zawarcia ugody było definitywne zakończenie sporu o zachówek. W ugodzie określono jakie kwoty z tego tytułu przysługują powodom.

R. W. (1) bezspornie, co zostało przyznane przez powodów w ich zeznaniach, wywiązał się w całości i terminowo z ugody z dnia 11.10.2013 r. płacąc określone kwoty na rachunek powodów tytułem zachowku. Nie wystąpiła zatem sytuacja, w której uprawnieni, tj. powodowie nie mogli otrzymać należnego zachowku od spadkobiercy. Powodowie określając w ugodzie kwotę, która ich satysfakcjonuje winni wziąć pod uwagę całość majątku spadkowego, w tym darowizny podlegając doliczeniu do spadku. W ocenie Sądu niedopuszczalna i mogąca stanowić nadużycie prawa (art. 5 kc) jest sytuacja, w której osoby uprawnione do zachowku najpierw zawierają ugodę ze spadkobiercą, która ma wyczerpywać w całości roszczenia z tytułu zachowku, a następnie po otrzymaniu zachowku wnoszą pozew przeciwko obdarowanemu dochodząc „uzupełnienia zachowku” podnosząc, iż przedmiot darowizny nie został uwzględniony w tamtym postępowaniu przy obliczaniu wysokości zachowku. Celem zawarcia ugody w sprawie o zachówek jest jej definitywne zakończenie po uprzednim ustaleniu czystej wartości spadku. W sytuacji zawarcia ugody i oświadczenia przez strony, iż uгода wyczerpuje ostatecznie i całkowicie roszczenia objęte niniejszym postępowaniem, tj. postępowaniem o zachówek, nie sposób później twierdzić, iż jakiś składnik majątkowy, tj. nieruchomości darowana pozwanemu nie były objęte ugodą i mogą być przedmiotem pozwu o uzupełnienie zachowku skierowanemu przeciwko obdarowanemu. Należy także wskazać, iż powodowie w trakcie procesu o zachówek przeciwko R. W. (2) mieli wiedzę na temat darowizny na rzecz pozwanego nieruchomości położonej w O.. Zawarta uгода regulowała kompleksowo kwestię zachowku. Nawet jeśli w zamyśle powodów zawarta uгода nie obejmowała nieruchomości darowanej pozwanemu, to w takiej sytuacji powodom i tak nie przysługiwałoby roszczenie przeciwko obdarowanemu, które ma charakter subsydiarny, czyli wchodzi w rachubę dopiero, gdy uprawniony nie może uzyskać należnego zachowku od spadkobiercy. Taka okoliczność jednak w niniejszej sprawie nie została wykazana. Powodowie wystąpili bowiem o zachówek i uzyskali jego zapłatę od spadkobiercy.

Należy także zaznaczyć, iż zawarcie ugody w sprawie o zachówek, a następnie po jego otrzymaniu w wysokości ustalonej przez strony dochodzenie roszczenia o uzupełnienie zachowku prowadziłyby do nadużycia prawa. Doszłoby bowiem do sytuacji obejścia przepisów o subsydiarnej odpowiedzialności obdarowanego. Osoby uprawnione i spadkobierca testamentowy mogłyby zawrzeć ugodę określając wysokość roszczeń o zachówek w dowolnej kwocie, w

tym zdecydowanie niższej od im przysługującej, a następnie mimo otrzymania zachowku występować z roszczeniami o uzupełnienie zachowku przeciwko osobie obdarowanej, wobec której, w przeciwieństwie do spadkobiercy, chcieliby dochodzić uzupełnienia zachowku. Taka sytuacja byłaby nie do pogodzenia z pierwszeństwem odpowiedzialności spadkobierców przed obdarowanymi.

Reasumując, powodowie nie wykazali, iż zaistniały przesłanki odpowiedzialności obdarowanego z art.1000§1 k.c., tj., aby nie mogli otrzymać należnego im zachowku od spadkobiercy. Powodowie otrzymali natomiast zachówek na mocy zawartej ugody w sprawie XV C 1479/12. Zatem roszczenie powodów o zachówek przeciwko pozwanemu będącemu obdarowanym w ogóle nie powstało.

Mając na względzie powyższe, Sąd na mocy art.1000§1 k.c. a contrario oddalił powództwo.

O zwrocie kosztów procesu orzeczono na mocy art. 98§1 i 3 k.p.c., art. 108§1 k.p.c., §6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013, poz. 490 t.j.) zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty poniesione przez pozwanego składały się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.217 zł, w tym 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.